

ÖNSÖZ

Felsefe varlık, bilgi ve değer tasavvurlarından hareketle sanat, tarih, politika, bilim ve eğitim alanlarında bir dünya kurma edimidir. Bir yönüyle de kesişimler oluşturarak kurulan dünyalar arasında yeni oluşlar, ilişkiler ve bağlanmalar inşa etmektir. Ne var ki, özdeşlikten hareketle hiyerarşiler oluşturarak tarihteki pek çok iz görünmez kılınmıştır. Tarihte farklı dünyalar kuran farklı izlerin “tek gözle”, “tek duyumla” ve “tek akıl yürütmeyele” yansıtılmasına dair sözlerini yükseltenler son iki yüzyılda önemli adımlar atmışlardır. Penelope'nin gece örüp gündüz söktüğü dokumasının kirkritinden çıkan sesi dinleyenler sökülen dokumanın peşine düştüklerinde eksik kalan parçalar gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Aspasia'dan Simone de Beauvoir'a, Fatma Aliye'den Fatmagül Berktaş'a, Hypatia'dan Judith Butler'a, Neyyire Akan Baysal'dan Zeynep Direk'e kadar pek çok kadın felsefecinin görmezden gelinen ya da dışarıda tutulan felsefeleri yazılan kitapların ve makalelerin yanı sıra felsefe ders içeriklerine de eklenerek felsefenin ufku genişletilmektedir.

Bu çalışma yalnızca kadın felsefecilerin tarihine ışık tutmayı amaçlayan bir çalışma değildir. Aynı zamanda günümüz akademisinde felsefe disipliniinde üretim yapan kadınların özgün sözlerini bir araya getiren bir çalışmadır. Bu bağlamda amacımız sadece felsefe tarihinde görmezden gelinen kadınların varlığını ortaya çıkarmak değil, bizzat felsefe yapan, felsefeyle hayat arasındaki dinamik bağı görünür kılan kadın felsefecilerin üretimleriyle felsefe tarihinin yeniden yazılmasına katkı sağlamaktır.

Bu kitapta yer alan metinler, farklı felsefi geleneklerden ve disiplinlerden gelen kadın felsefecilerin felsefi üretimlerinden kesitler içermektedir. Kimi yazar geleneksel felsefi problemlere radi-

kal yorumlar getirirken, kimisi de toplumsal cinsiyet çalışmaları üzerinden düşüncelerini sunmaktadırlar. Tüm bu çeşitliliğin ortak paydası ise kadınların yalnızca “felsefenin konusu” değil, bizzat kurucu öznesi olduğunun ve “sözden eyleme” geçtiğinin görülmesidir.

Kitabın kadınların üretimlerini aktif tartışmalarla masaya taşınmasını ve akademide kadın felsefecilerin felsefi emeklerinin görünürlüğüne artırılmasına ve ana akım felsefi söylemin cinsiyetçi, ırkçı, ötekileştirici kalıplarının kırılmasına destek olmasını ve daha kapsayıcı bir düşünce ortamının oluşmasına katkı sunmasını umut ediyoruz. Felsefe, ancak tüm seslerin özgürce duyulabildiği bir ortamda yeşerebilir.

Kitabın ilk bölümünde, Yaylagül Ceran Karataş, Türkiye’de kadın felsefeci olmanın akademik dünyadaki yansımalarını ve karşılaşılan zorlukları ele almaktadır. Kadın akademisyenlerin yaşadığı deneyimleri hem bireysel hem de yapısal bir çerçevede değerlendirerek, Türkiye’de felsefe alanında kadın olmanın dinamiklerine ışık tutmaktadır.

Betül Çotuksöken, felsefenin en temel kavramsal ayrımlarından biri olan “tekil” ve “tümel” arasındaki gerilimi, cinsiyet kavramı üzerinden incelemektedir. Bu çalışma, felsefi antropoloji ve epistemoloji açısından cinsiyetin nasıl kavramsallaştırıldığını ve bunun felsefi düşünce üzerindeki etkilerini sorgulamaktadır.

Hatice Nur Erkızan, feminist ontolojiye dair derinlikli bir tartışma sunarak, “otokton” ve “allokton” kavramları üzerinden feminist düşüncenin temel meselelerine yeni bir perspektif kazandırmaktadır. Ontolojik anlamda aidiyet ve kimlik sorunlarını irdeleyen bu çalışma, feminist felsefenin temel tartışmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Aslı Yazıcı, feminizmin ana akım felsefeye katkısını ele alarak, feminist düşüncenin felsefenin geleneksel sınırlarını nasıl dönüştürdüğünü tartışmaktadır. Bu bağlamda, feminist epistemoloji, etik ve siyaset felsefesinin nasıl yeni sorular ortaya attığını ve felsefi gelenekleri nasıl yeniden şekillendirdiğini incelemektedir.

Dilek Arlı Çil, Martha Nussbaum'un yapabilirlikler yaklaşımını ve liberal eğitim anlayışını değerlendirerek, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmelerinin önündeki engelleri ve eğitimin özgürleştirici gücünü tartışmaktadır. Nussbaum'un görüşleri ekseninde, toplumsal cinsiyetin eğitim politikaları üzerindeki etkilerine dair eleştirel bir perspektif sunmaktadır.

Arzu İbişi Temelli, bağımsızlık korkusunun iki temel boyutunu—kurtarılmaya arzusu ve geri çekilme eğilimi—inceleyerek, bireylerin özgürleşme süreçlerini nasıl deneyimlediğini tartışmaktadır. Psikoloji ve felsefenin kesişim noktasında yer alan bu çalışma, bireysel ve toplumsal düzeyde bağımsızlık ve özgürleşme kavramlarını derinlemesine ele almaktadır.

Eren Tamer, çağdaş sinema üzerinden felsefi bir okuma yaparak, *Black Swan* filminde kadın temsilleri ve kimlik arayışı üzerine eleştirel bir çözümleme sunmaktadır. Filmdeki karakterlerin kimlik inşası, toplumsal baskılar ve cinsiyet rolleri bağlamında değerlendirilmektedir. Bu çalışma, felsefi analizlerin yalnızca geleneksel metinlerle sınırlı kalmadığını, sanat ve popüler kültür üzerinden de anlamlı tartışmalar üretilebileceğini göstermektedir.

Keyifle okumanız dileğiyle.

N. Petek Boyacı
Yaylagül Ceran Karataş
İstanbul, 2025